

КАФЕДРА ТЕАТРОЗНАВСТВА

СИЛАБУС

ІСТОРІЯ І ТЕОРІЯ ТЕАТРУ АНІМАЦІЇ

Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Ступінь освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	026 Сценічне мистецтво
Освітньо-професійна програма	Сценічне мистецтво («Режисура драматичного театру», «Режисура театру ляльок»)
Статус	Обов'язкова

Курс	4
Семестр	7, 8
ECTS	4
Аудиторних годин	64
Лекції	44
Семінарські	20
Самостійна робота	56
Семестровий контроль	Іспит, 8 семестр

Інформація про викладача

ПБ, посада	ЩУКІНА ЮЛІЯ ПЕТРІВНА, доцент, канд. мистецтвознавства
Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/TF/Schukina.pdf
e-mail	kovalenko_752016@ukr.net

Анотація навчальної дисципліни

Підготовка бакалаврів покликана ознайомити їх з необхідними знаннями з теорії та історії розвитку світового театру анімації від доби Античності до сучасності. На заняттях бакалаври отримують знання щодо видової своєрідності театру анімації, його типології, традиційних моделей театру анімації в країнах Європи та Сходу, драматургії, режисерських моделей театру анімації ХХ – ХХІ століть, розвитку акторських шкіл в цьому виді театру.

Силабус навчальної дисципліни «Історія та теорія театру анімації» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно навчального плану; згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Силабус визначає обсяги знань, які повинні опанувати бакалаври відповідно до вимог освітньої програми, послідовність вивчення навчального матеріалу дисципліни «Історія та теорія театру анімації», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання їх навчальних досягнень.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування адекватного і систематизованого уявлення здобувачів акторської, режисерської та театрознавчої спеціалізацій про масштаб такого феномену як традиційний та сучасний світовий театр анімації.

Бакалаври мають *знати* основні історичні етапи розвитку театру анімації, погляди на театр цього виду серед науковців Західної Європи та України, уявляти його цілісну картину; розуміти місце національної школи театру анімації у світовому процесі.

Здобувачі повинні *вміти* застосовувати основний категоріальний апарат курсу, аналізувати вистави театру анімації з точки зору форми, виявляти авторське ставлення до зображеного, визначати місце діяча, його творчого доробку в історичному театральному процесі, особливості творчого методу режисерів, акторів, сценографів театру анімації.

Здобуті знання та уміння забезпечують формування практичних **компетентностей**, зокрема:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати як самостійно, так і у складі творчого колективу складні спеціалізовані завдання у галузі сценічного мистецтва із залученням творчих, матеріально-технічних, фінансово-економічних та інших ресурсів та застосуванням теорій та методів мистецтвознавства, театральної педагогіки, психології творчості, культурології тощо.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК06. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.

ЗК08. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні (фахові) компетентності включають в себе:

СК01. Здатність генерувати задум та здійснювати розробку нової художньої ідеї та її втілення у творі сценічного мистецтва.

СК02. Здатність до творчого сприйняття світу та його відтворення у художніх сценічних образах.

СК04. Здатність до професійного опанування змістових (інформаційного, виразно-образного) рівнів сценічного твору.

СК05. Здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.

СК07. Здатність до розуміння та оцінювання актуальних культурно-мистецьких процесів.

СК09. Здатність співвідносити особисте розуміння художньої ідеї та твору із зовнішнім контекстом.

СК10. Здатність передавати знання про сценічне мистецтво та практичний досвід фахівцям і нефахівцям.

СК11. Здатність аналізувати твори літератури і мистецтва на основі критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять сценічного мистецтва.

СК12. Здатність орієнтуватися в історії різних видів мистецтва, розуміти можливості використання їх виражальних засобів при створенні синтетичного за своєю природою твору сценічного мистецтва (творчого проекту).

СК13. Здатність вільно орієнтуватися у напрямках, стилях, жанрах та видах сценічного мистецтва, творчій спадщині видатних майстрів.

СК14. Здатність враховувати етичні засади професійної діяльності.

СК16. Здатність до критичного аналізу, оцінки та синтезу нових складних ідей у творчо-виробничій сценічній діяльності.

СК17. Здатність до спілкування з широкою професійною та науковою спільнотою та громадськістю з питань сценічного мистецтва та виробництва; до взаємодії із представниками інших творчих професій.

Програмні результати навчання включають в себе:

ПРН01. Визначати взаємозв'язок цінностей громадянського суспільства із засадами розвитку сфери культури й мистецтва в Україні.

ПРН02. Мати концептуальні наукові та практичні знання у сфері сценічного мистецтва.

- ПРН03. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово.
- ПРН04. Здійснювати пошук необхідної інформації у професійній літературі, в мережі Інтернет та інших джерелах.
- ПРН06. Генерувати та концептуалізувати художню ідею та твір.
- ПРН07. Обирати, аналізувати та інтерпретувати художній твір для показу (демонстрації), самостійно обирати критерії для його оцінки.
- ПРН10. Розуміти сценічне мистецтво як художній та соціокультурний феномен, знати специфічні відмінності художньої мови театру та перформативних мистецтв.
- ПРН12. Знати основні етапи (епохи, стилі, напрямки) у розвитку театру, літератури, образотворчого мистецтва, музики, кіно; основні факти про видатних особистостей у сфері мистецтва; класифікувати види та жанри сценічного мистецтва.
- ПРН13. Самостійно ідентифікувати напрями та концепції сценічного мистецтва у контексті сучасного художнього життя.
- ПРН14. Аналізувати та оцінювати досягнення художньої культури, твори літератури та мистецтва з урахуванням історичного контексту.
- ПРН15. Знати закони психології творчості.
- ПРН16. Вміти передавати знання про сценічне мистецтво та практичний досвід фахівцям і нефаківцям.
- ПРН17. Вміти обирати адекватні засоби презентації результатів власної професійної діяльності у сфері сценічного мистецтва.
- ПРН 18. Проводити професійну діяльність у сфері сценічного мистецтва з урахуванням правових, економічних та етичних аспектів.
- ПРН 19. Вміти організовувати та керувати професійним розвитком осіб та груп, розробляти та реалізовувати творчі проєкти; аналізувати проблемні ситуації й приймати обґрунтовані рішення для їх розв'язання.

Перелік тем

5 семестр

- Тема 1.** Театр анімації як вид театрального мистецтва.
- Тема 2.** Витоки театру анімації. Лялька.
- Тема 3.** Театр анімації від Античності до Відродження.
- Тема 4.** Традиційний західноєвропейський театр ляльок Нового часу (XVII – XVIII ст.).
- Тема 5.** Вплив вистав європейських лялькарів на творчість класиків світової літератури.
- Тема 6.** Визначення театру ляльок-автоматів та його філософсько-естетичні основи у добу Просвітництва.
- Тема 7.** Філософсько-естетичні основи театрів народів Сходу.
- Тема 8.** Теорія театру анімації у доби Романтизму і Символізму.
- Тема 9.** Погляди Ш. Нодьє і Ш. Маньєна на походження театру ляльок.
- Тема 10.** Практика європейського театру ляльок кін. XVIII – поч. XX ст.
- Тема 11.** Становлення професійного нетрадиційного театру анімації в Російській імперії та СРСР.
- Тема 12.** Провідні режисерські концепції театру анімації в СРСР. Уроки натуралізму в театрі ляльок.
- Тема 13.** Перша в СРСР вища школа лялькарів та її вплив на розвиток театру анімації.

6 семестр

- Тема 14.** Джерела театру анімації: від традиційного вертепу до авангардних пошуків Л. Курбаса.
- Тема 15.** Становлення професійного театру анімації у 1920-і рр..
- Тема 16.** Всеукраїнський показовий театр в Харкові під керівництвом І. Шаховця.
- Тема 17.** Масове утворення державних театрів ляльок в Україні. Роль учнів Л. Курбаса у їх розбудові.

- Тема 18.** Продовження процесу організації театрів ляльок в післявоєнний період.
- Тема 19.** Харківський театр ляльок ім. Н. Крупської. Визначальна роль В. Афанасьєва у професіоналізації театру ляльок України.
- Тема 20.** Творчість Йозефа Скупи та театр «S+H». Діяльність UNIMA. Театр «Цендеріке».
- Тема 21.** Театр анімації СРСР 70-х – 80-х рр. XX ст. Внесок українських митців у феномен «Уральської зони».
- Тема 22.** Театр анімації країн Балтії.
- Тема 23.** Організаційна, драматургічна і режисерська реформа театру анімації України у 1960-1970-і рр.
- Тема 24.** Сучасний світовий театр анімації: основні тенденції розвитку. Проблема театральних шкіл.
- Тема 25.** Режисура і сценографія в театрі анімації України у 1980-2020-і рр.
- Тема 26.** Акторська майстерність в театрі анімації України у 1980-2020-і рр.

Форми та технології навчання

Теоретичне лекційне навчання, практичні заняття, самостійна робота.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу на платформі Moodle.

Система оцінювання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту	для диференційованого заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань здобувачів.

90–100 – А – відмінно. Здобувач ясно і чітко сформулював відповіді на теоретичні питання, проілюстрував відповіді додатковим матеріалом, показав грамотне використання понятійного апарату дисципліни, правильно відповів на додаткові питання.

82–89 – В – добре. Здобувач твердо знає матеріал, грамотно і по суті викладає його, не допускаючи суттєвих неточностей у відповіді на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і завдань, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання.

74–81 – С – добре. Здобувач сформулював відповіді на теоретичні питання, але допустив 3-4 неточності або неповно розкрив суть одного з питань; показав грамотне використання понятійного апарату дисципліни, недостатньо повно відповів на додаткові питання.

64–73 – D – задовільно. Здобувач сформулював повну відповідь на половину теоретичних

питань, другу половину питань розкрив поверхнево, з 1-2 принциповими помилками; проявив недостатнє знання понятійного апарату дисципліни; не зміг відповісти на додаткові питання. **60–63 – Е – задовільно.** Здобувач сформулював повну відповідь на половину теоретичних питань, другу половину питань розкрив поверхнево, з 4-5 принциповими помилками; проявив недостатнє знання понятійного апарату дисципліни; не зміг відповісти на додаткові питання. **35–59 – FX – незадовільно** (з можливістю повторного складання). Здобувач не зміг відповісти на жодне з теоретичних питань, або відповів на кожен поверхнево, з принциповими помилками; проявив незнання понятійного апарату дисципліни; не зміг відповісти на додаткові питання. **0–34 – F – незадовільно** (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни). Здобувач не зміг відповісти на жодне з теоретичних питань, проявив незнання понятійного апарату дисципліни; не зміг відповісти на додаткові питання.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта.

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь здобувачів у міжнародних та вітчизняних наукових конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, відвідування культурно-мистецьких заходів тощо.

Політика курсу

Робота в курсі відповідає вимогам «Положення ХНУМ імені І. П. Котляревського про академічну доброчесність» та «Кодексу академічної доброчесності ХНУМ імені І.П. Котляревського».

Рекомендована література

1. Іванова Д. Діяльність агітаційного театру ляльок «Револуційний вертеп» (1923 р.) як відповідь соціально-політичним запитам доби // Політика і філософія. Доли мистецтва в ХХІ столітті: матеріали міжн. наук. конф. 16–18 вересня 2014. Одеса, Гуманітарний факультет ОНПУ, Музей сучасного мистецтва Одеси. 2014. С. 12–14.
2. Інюточкін О.О. Мала енциклопедія режисера театру анімації: Навчальний посібник. Харків : Колегіум. 2012. 167 с.
3. Лобанова І. Діяльність Єврейського театру ляльок (1937-1939) // Єврейська культура в Україні (друга пол. ХІХ – перша пол. ХХ ст.): музейні колекції та театральне мистецтво. Доповіді та повідомлення Міжнародної наукової конференції (Львів, 19-20 квітня 2018 р.). Львів: Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2019. С. 132-144.
4. Лобанова І. Доля фундатора харківської лялькарської школи // Лялька на кону. Київ: Дух і літера. 2021. С. 25–30.
5. Мартовська Ольга. Лялькар Сергій Єфремов // Лялькарі України. Вип. 4. Київ. «Веселка». 2013. 104 с.
6. Прево М. Інтерпретації «Лісової пісні» у театрі ляльок України // Шляхи рівняте Духові Його. Леся Українка: погляд зі Сходу. Матеріали науково-практичного форуму «Леся Українка й театр». Харків. 2021. с. 58 – 63.
7. Різдвяна містерія. Матеріали наук. симпозиуму «Традиції різдвяної драми в театрі ляльок» за ред. Н. Корнієнко і Дж. МакКорміка. Луцьк : ПрАТ «Волинська обласна друкарня». 2013. 448 с.
8. Русабров Є. Компоненти та художні засоби театру анімації // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : зб. наук. праць/ Харків. держ. ун-т мистецтв ім. І.П. Котляревського. Харків. 2005. Вип. 15. С. 219 – 225.

9. Русабров Є. Проблема жанру в театрі ляльок // «Актуальні проблеми музичного і театрального мистецтва: мистецтвознавство, педагогіка та виконавство». Харків. 1999. С. 102 – 107.
10. Русабров Євгеній. Типологія театру ляльок // Проблеми загальної та професійної педагогіки : зб. наук. пр. Харків. 2000. С. 61 - 70.

Інтернет-ресурси:

1. Вашкель Г. Театр ляльок у Польщі // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. Театр: історія, теорія, практика : зб. наук. статей. Вип. 51. Харк. нац. ун-т мистецтв ім. І. Котляревського. Харків : ХНУМ. 2018. С. 164 – 179. Електронний ресурс: https://www.researchgate.net/publication/333781622_The_Puppet_Theatre_in_Poland
2. Іванова Д. Діяльність київського театру «Арлекін» як крок до професіоналізації театру ляльок України. Аспекти мистецької освіти в сучасному українському соціокультурному просторі: матеріали всеукр. наук. симпозіуму 24 квітня 2014. К. : Інститут культурології НАМУ, 2014. Електронний ресурс: http://www.icr.kiev.ua/ukr/24_kvitnja_2014_r_Naukovii_simpozium
3. Федас Й.Ю. Український народний вертеп (у дослідженнях XIX – XX ст.). К. : Наукова думка. 1987. 184 с. Електронний ресурс: <http://ethnic.history.univ.kiev.ua/data/2002/13/articles/7.pdf>
4. Франко І. До історії українського вертепа XVIII в. // Франко І. Зібрання творів в 50 т. К. 1983. Т. 38. Електронний ресурс: <https://www.twirpx.com/file/1161907/>
5. Щукіна Ю. Учні Леся Курбаса – фундатори професійних театрів ляльок в Україні // Матеріали дев'ятих міжнародних мистецтвознавчих читань «Драма, вистава, глядач». 2016. С. 102–103. Електронний ресурс: https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/konfer/konfer/2016/DVG-2016/DVGt2-2016.pdf
6. Щукіна Ю. Процеси оновлення художньої мови театру анімації в другій половині XX – на початку XXI століття : навч.-метод. посібник /. Харків : Колегіум, 2023. 280 с. Електронний ресурс: <https://repo.num.kharkiv.ua/items/917c0c70-ab06-4043-8802-b9a3bd3cc0cb>